वर्षसहस्राणि दानाच्छेदफलं लिखेत्। ज्ञातं मयेति लिखित सन्धिविग्रहलेखकैः। सद्गुरुं वर्णमात्रादिधनाध्यक्षाक्षरान्वितम्। एवंविधं राजकृतं शासनं सदाकृतम्। देशादिकं यस्य राजा लिखितेन प्रयच्छति। सेवाभौर्यादिना तुष्टः प्रसादलिखितेनया। पूर्वोत्तरक्रियावादनिर्णयान्ते यदा नृपः। प्रदद्याच्छासनं लेख्यं लेखपत्रं तदुच्यते"। सत्रह्मचारिणे अमुकशर्माध्यायिने। सर्वभागविवर्जितम् सकलराजपुरुषादि देशैरहितम्। योगीश्वरः शासनपत्रमाह "भूमिं दत्त्वा निबन्धं वा कृत्वा लेखन्तु कारयेत्। आगामि भद्रनृपतिपरिपालनाय प्रार्थिवः। पटे वा ताम्रपट्टे वा स्वमुद्रोपरिचिह्नितम्। अभिलेखाज्ञनोऽवंशानात्मानञ्च महीपतिः। प्रतिग्रहपरीमाणं दानच्छेदोपवर्णनम्। स्वहस्तकालसम्मत्र शासनं कारयेत् स्थिरमिति"। इयन्ति पर्वक्रमुक्तभारादाविवर्णि पर्णक्रमुकादीन्यस्मै देयानीति राज्ञो नियतदानाज्ञानिबन्धं कारयेत् सन्धिविग्रहाद्यधिकारिद्वारेत्यर्थात्। तथा च व्यासः "राज्ञा तु स्वयं सुदृष्टः सन्धिविग्रहलेखकः। ताम्रपट्टे पटे वापि प्रतिलिखेद्राजशासनमिति"। प्रतिगृह्यत इति प्रतिग्रहो भूम्यादिस्तत्परीमाणं प्रतिग्रहपरीमाणं उपसर्गस्य दीर्घो माङ्गलकः। दीयत इति दानम् भूम्यादि तस्य च्छेदः क्षेत्रादेर्मर्यादा तदुपवर्णनं तन्निर्देशम्। आत्मवंश्यादीनभिलिखेत्यन्वयः। इदञ्च साधुशब्देरेव लेखनीयं न लौकिकवत्तदनियमः। तथा च संग्रहकारः "राजा स्वहस्तचिह्नेन राजादेशेन संयुतम्। युक्तं राजाभिधानेन मण्डितं राजमुद्रया। सुविज्ञानप्रशस्तोक्तिसम्पूर्णाश्रयवाक्यरम्। शासनं राजदत्तं स्यात् सन्धिविग्रहलेखकैः"। अन्तिमपादोत्तरं लिखितमिति शेषः। तस्मिंश्च लौकिके देशभाषादिप्रतिषेधो नेत्याह नारदः "देशाचाराविरुद्धं यद्राज्ञाज्ञाविधिलक्षणम्। तत्प्रमाणं कृतं लेख्यमविलुप्तक्रमाक्षरमिति"। शासने राज्ञा स्वहस्तेनैव स्वसम्मतं लेख्यमित्याह व्यासः "सन्धिविग्रहं प्रमाणञ्च स्वहस्तेन लिखेत्स्वयम्। मतमस्मदमुकपुत्रस्य अमुकस्य महीपतेः"। सन्धिविग्रहं प्रमाणञ्चेत्यस्य पूर्ववाक्ये प्रतिलिखेदित्यत्रान्वयः तयोराजस्वहस्तनिबन्धनानियमात्। इदञ्च राज्ञा प्रतिग्रहीत्रे समर्पणीयमित्याह विष्णुः "पटे वा ताम्रपट्टे वा लिखितं स्वमुद्राङ्कमागामि नृपतिपरिपालनार्थं दद्यादिति"। अवएव दत्तापहारदोषप्रतिपादनमपि भाविनृपप्रत्यायनार्थं तत्रावश्यकमित्याह व्यासः "प्रतिवर्षसहस्राणि दानच्छेदफलं तथा। आगामिनृपपालनबोधनायाभिलेखयेत्" इति। प्रतिवर्षसहस्राणीत्यादि पुराणवचनप्रसिद्धन्दानाच्छेदयोः दानापहारयोः क्रमादिनरकादिफलं लेखयेद्राजेत्यर्थः।"

लेख्यपत्र पु० लिख्यतेऽत्र यत्र लेख्यं पत्रं यस्य। १ताम्रपट्टे भरतः। कर्म०. २लेख्ये पत्रे न० [लेपते अलेपिष्ट।

लेप गमने भ्वा० आत्म० सक० सेट् अदित् चक्रि न कुलः।

लेप पु० लिप लेप-घञ्। १भोजने, २लेपने च मेदि०। कर्मणि घञ्। २सुधादारु (कलिचुन) विश्वः। ४पितृदत्तपिण्डभेदे "लेपभाजस्तृतीयाद्याः पितामहाः पिण्डभागिनः" स्मृतिः। [प्रलगण्डे पु० अमरः।

लेपक त्रि० लिम्पति लिप-ण्वुल्। १लेपनकरे २जलतिभेदे

लेपन न०लिप-ल्युट्। (लेपा) इति ख्याते १स्नापाद्ये। कर्मणि ल्युट्। २शरस्नानालगन्मङ्गल्ये राजनि०।

लेप्य पु० सिंहराशौ ज्यो० त०।

लेलिहा स्त्री सर्वदेवजीवन्त्यासाङ्गे सुद्राभेदे तल्लक्षणं यथा तर्जनीमध्यमाऽनामाः समं कृत्वाऽधोमुखीः। अनामायां क्षिपेत् सङ्गाष्टर्ज्जी कृत्वा कनिष्ठिकाम्। लेलिहा नाम सुद्रेयं जीवन्त्यासे प्रकीर्त्तिता" तन्त्रसा०।

लेलिहान पु० लिह यङ् लुक् ताच्छील्ये चानश्। १शिवे शब्दर० २सर्पे पुंस्त्री० हेमच०। १पुनःपुनर्लेहनकरे त्रि० तारादेवतापूजाङ्गे अङ्गुल्यादिमुद्रिमविशेषरूपे ३सुद्राभेदे स्त्री। तल्लक्षणं यथा "वक्रं विस्तारितं कृत्वाऽधो जिह्वां च चालयेत्। पार्श्वस्थं सुद्रियुगलं लेलिहानेति कीर्त्तिता" तन्त्रसा०। [२अलसत्वे च।

लेश पु० लिश-अल्पीभावे घञ्। १लवे २लवे अमरः।

लेष्टु पु० लिष-तुन्। लोष्टे अमरः। [लोष्टुभेदनोऽप्यत्र।

लेष्टुघ्न पु०लेष्टुं हन्ति हन-क। लेष्टुभेदे सुद्रे शब्दच०ल्यु

लेह पु० लिह-घञ्। १आहारे २आस्वादे जिह्वया रसादानव्यापारभेदे (चाटा) च हेमच०। भावे ल्युट्। लेहनमप्यत्र न०।

लेहिन पु० लिह-इनन्। टङ्कणे (सोहागा) हेमच०।

लेह्य त्रि० लिह ण्यत्। जिह्वया १आस्वाद्ये। २अमृते न० शब्दच०।

लेङ्ग न०लिङ्गमधिकृत्य कृतो ग्रन्थः अण्। अष्टादशसु महापुराणेषु एकादशे १महापुराणे। लिङ्गं तदाकारः